

de twee Hollandse matrozen terug die uit de bark *Draak*, die het afgelopen jaar van Batavia naar Banda op weg was, met geweld waren meegenomen. Het laatste werd reeds in de generale missive van 20 oktober 1765 gemeld. Het bestuur vroeg een van de matrozen vrij te laten, nadat de andere op de rede van Malakka overboord was gesprongen en het bestuur had verteld dat er nog een Nederlandse matroos aan boord was. Daar de Fransman *De Monsinet*, kapitein op het particuliere scheepje *Saint Jaques*, zonder een zwaar anker zijn reis niet kon voortzetten, is hem er een gegeven. Bovendien is aan de ruwe Engelse kapitein *Edward Roch* op het koopvaardijship *The Boxar*, [fol. 871] die het fort niet wilde groeten, als dit niet met een gelijk aantal schoten werd beantwoord, iedere verstrekking geweigerd behalve water en brandhout. De twee wissels afgegeven door de Engelse kapiteins *Jasoe Jackson* en *William Cleghorn* zijn met betaling gehonoreerd, maar de f 4500,- die aan de heer *Guillaume Des Jardins* werd gegeven, zijn door de Franse gouverneur op Coromandel niet voldaan en daarom ten laste gebracht van degenen die in 1763 het lenen van dit geld hebben goedgekeurd. Er zullen de nodige maatregelen getroffen worden om het middel in de geheime brief van 13 april 1766 te effectueren om van Malakka geen verzamelplaats van smokkelaars te maken. Het bestuur meldde over inlandse zaken dat het te Perak naar wens gaat, maar dat de hoofden van *Linggi* en *Rembau* even halsstarrig blijven. Dat kan zo niet doorgaan, omdat de bevolking uit vrees voor de rovers zijn tin niet uit de rivier van *Linggi* naar Malakka durft te brengen. [fol. 872] Ze moet het over land naar *Muar* brengen. Als er patrouillevaartuigen zouden komen dan waren die hoofden wel tot reden te brengen, hoezeer ze, en ook die van *Selangor*, in ruil voor opium met de Engelsen handeldrijven. Van de koning van *Trengganu* was in ruim een jaar geen bericht ontvangen. Enige kapiteins van Engelse compagnieschepen vertelden openlijk dat hij in brieven naar *Calcutta* en *Madras* de Engelsen naar zijn rijk had uitgenodigd en dat deze hun directeurs om instructies hadden gevraagd. Hoewel het een gunstig, maar onzekere bericht is dat een huwelijk van de dochter van de heerser over *Trengganu* met *Radja Ismaël* geheel van de baan is. Er is een levendige vaart naar dit rijk, en vooral naar *Riau*, met Chinese jonken. In de laatste plaats verschenen in 1765 wel 30 vaartuigen, of volgens de geheime brief van 13 april 1766 wel 80 baluks, van *Bugis* met specerijen die naar *Kedah* verder zeilden. Door de grote aanvoer behaalden die bij de inlanders een lage prijs. [fol. 873] De passerende vreemde Europeanen, meestal Engelsen, kopen die dan op tegen 75 stuiver het pond in ruil voor textiel en opium. In de geheime brieven van 13 april en 10 augustus 1766 is sprake van een gevecht tussen Compagnies patrouillevaartuigen en een zekere *Said Akil* uit *Palembang*, op wie ze, in de veronderstelling dat het de zeerover *Panglima Paree* was, al vier dagen jacht hadden gemaakt in de rivier van *Kelang* waar tin wordt gewonnen. De verkoop in 1764/65 van enige kleinigheden, waaronder te *Longies*⁵ evenwel 317 stuks gewoon guinees gebleekt en 400 spreien, die samen bij inkoop f 15.052 hadden gekost, bracht een winst van f 883, of ruim 59 % op, naast die op specerijen ingekocht voor f 175 van f 810, of 462½ %. Gekocht werd in genoemd jaar 645.995½ lb tin en 33 stuk masthout en spieren voor f 198.980. De staatrekening over 1764/65 toont een negatief saldo van f 6442, daar er de verloren contanten, levensmiddelen etc. [fol. 874] van de gekaapte pantjalang Buitenzorg op afgeboekt moesten worden. De memorie van bezuiniging schrijft een batig slot van f 13.000,- voor. Aan inkomsten staat daarin f 89.000,-, die echter f 110.124 zijn geweest, maar de totale uitgaven waren f 128.599, of f 26.599 meer dan die memorie voorschrijft. De uitgaven waren f 24.289 hoger dan in 1763/64, waar de soldijen het meeste aan hebben bijgedragen. Bij de laatste gelegenheid zijn de domeinen voor rsd 58.532 verpacht, of f 140.476, dan wel rsd 3002,- meer dan de voorafgaande keer. De tol bij de haveningang bracht rsd 3250,- meer op, waaruit blijkt dat het verbod om textiel naar Batavia te vervoeren de particuliere handel niet zo zeer heeft benadeeld, als het bestuur te Malakka beweerde. Bovendien bleef het er in het antwoord op

5 Longies, bedoeld lijkt Linggi.